

91.—HE TANGI

Na Hinetawhirangi (Ngati-Porou).

Ko te Hinetawhirangi ano tenei nana te tangi mo tana tama mo Te Hamaiwaho, e mau nei i te Waiata nama 29.

Kua roa tenei waiata e waiatatia ana i te rohe o Ngati-Porou i nga matenga tupapaku. I riro tonu atu i nga kaumatua ona whakamarama.

(Ref.: T. Turi p. 14)

Erangi ra ia ki Te Ratorua¹
 Ko tona morehu;
 Ka peke mai Rongouaroa² i te purupuru o te waka,
 Ka paea ki uta:
 Ka kitea ki te kai-rakau,³ e,
 Ko ia ra tena, e hika.
 Takiri rawa koe i te haere,
 He korou ka tu,
 He aro ka huri kino,
 Ka wehe i te whenua.

Te ata kitea atu
 E au Te Awhenga,⁴
 I te wai o te kamo,
 E maringi noa nei;
 He mamae ka nui,
 Ka rangona e te iwi.

Kimikimi noa ana,
 Kai whea e ngaro nei?
 Kai te rau koe o te whare nui,
 Taria e hoki mai;
 Ka marumaruru te ra ka ahu mai ai,
 Kia moe taua, e.

¹Te Ratorua: He parekura i Hawaiki, i nga pakanga a Uenuku ki nga iwi o tona taokete o Whena (Tawheta) mo te kohurutanga a Whena i nga tamariki a Uenuku. Tenei kei tetahi whakaoriori a Ngati-Kahungunu e penei ana:—

“No te ngakinga mate ia ra, e hika, o tana whanau o Maputukiterangi, Mahina-i-te-ata, Ropanui, e, o Hinangamatamea.”

Ko Rongouaroa te morehu o taua whanau. (Tirohia W. 3/7)

I kiia ai tenei parekura ko Te Ratorua i kungia e Uenuku te ra, tuarua rawa nga peratanga. Etahi ingoa o tenei parekura ko Te Ra-kungia, ko te Moana-Waipu. (Tirohia W. 3/10.)

²Rongouaroa: He mea tane tenei o te whanau a Uenuku, a te wahine matua a Te Rangatoro. Ko nga mea wahine tokowha i mate i te kohuru a Whena; ka mate kai-a-kiko a Rongouaroa, ka pohehetia kua mate rawa. Ka huna i a ia ki runga i te waka o Whena, na reira i whakahoki mai ki te pa o Uenuku, i rongo ai a Uenuku i te whakaaro kohuru o Whena mona. (W. 3/7).

³Kairakau: Ki etahi 'kai-rakai.' Ki a T. Turi, 'kai-haukai.' Ko te 'kai-rakau' he ope taua, e mau ana i nga rakau patu tangata. Te ahua mo te ope a Uenuku, ngaki i te mate o ana tamariki.

⁴Awhenga: Ki etahi korero ko te hiwi e toro ana ki te Whai-a-Pawa i Matakaao. E ki ana a Takuta Wirepa ko te kauanga i Awatere i te takiwa ki te *teihana* i te Marangairoa.